

MIMU

Myanmar Information
Management Unit

Humanitarian Assistance and Resilience Programme Facility

Humanitarian Assistance and Resilience Programme Facility &
the Myanmar Information Management Unit

VULNERABILITY IN MYANMAR

A SECONDARY DATA REVIEW OF NEEDS,
COVERAGE AND GAPS

June 2018

EXECUTIVE SUMMARY

အကျဉ်းချုပ်

Cover image :
NASA, 2016. Downloaded May 2018 from
<https://earthobservatory.nasa.gov/Features/NightLights/page3.php>

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထိခိုက်လွယ်မှု အခြေအနေ

လိုအပ်ချက်များ၊ လွှမ်းခြုံမှုများနှင့် ကွာဟချက်များအပေါ် ဆင့်ပွားအချက်အလက်များအားသုံးသပ်မှု

၂၀၁၈ ခုနှစ် မတ်လ

အကျဉ်းချုပ်

နောက်ခံအကြောင်းအရာနှင့် နည်းလမ်း

စဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးမှု (၂၀၃၀) ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အစီအစဉ်နှင့် စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးမှုပန်းတိုင်နှင့် ရည်မှန်းချက်များအပေါ် မြန်မာနိုင်ငံ၏ တိုးတက်မှုသည် နိုင်ငံ၏ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတွင် မည်သူမှမကျန်စေရ ဟူသော အဓိက အခြေခံသဘောတရားကို ကိုင်စွဲလျက် အဆင်းရဲဆုံးနှင့် အပစ်ပယ်ခံရဆုံးသော သူများ အပေါ်တွင် နိုင်ငံ၏ လုပ်ဆောင်မှု နည်းလမ်းများမှာ များစွာတည်နေပါသည်။ ၎င်းတွင် ယခင်ရှိရင်းစွဲ ထိခိုက်လွယ်မှုနှင့် မည်သူသည် မည်သည့်နေရာတွင် မည်သို့ထိခိုက်ခံစားနေသည်များအပေါ် နားလည် သဘောပေါက်မှု လိုအပ်ပါသည်။ ပိုမိုထိရောက်သော စီမံကိန်းရေးဆွဲခြင်းနှင့် မူဝါဒဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ စွမ်းဆောင်နိုင်ရန်အပြင် ဤအချက်အလက်များသည် အရေးပေါ်တုံ့ပြန်မှုများကိုလည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။

ထိခိုက်လွယ်မှုတွင် တစ်ခုတည်းသော သတ်မှတ်ချက်လက္ခဏာဟူ၍ မရှိပါ။ ၎င်းသည် ကွဲပြားသော အချိန်များတွင် ကွဲပြားသော ထိခိုက်နိုင်မှုများကြောင့် ထိခိုက်ခံစားရသည့် တစ်ဦးချင်းနှင့် အုပ်စုများဖြင့် မတူကွဲပြားသော ရှုထောင့်များနှင့် ဝိသေသများတလျောက်တွင် တည်ရှိနေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိခိုက်လွယ်မှုအပေါ် လေ့လာသုံးသပ်မှု အနည်းငယ်သာရှိခဲ့သည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပြည်နယ်/တိုင်း ဒေသကြီးအဆင့်တွင် ရှိနေသည်ကများပြီး မြို့နယ်များ၊ ကျေးရွာအုပ်စုများနှင့် လူဦးရေအလိုက် အုပ်စုများ အကြားတွင် ကွဲပြားမှုများကို ဖုံးကွယ်ထားသကဲ့သို့ ဖြစ်နေပါသည်။ နိုင်ငံတဝှမ်း၊ ပြည်နယ်များနှင့် တိုင်းဒေသကြီးများထက် အဆင့်နိမ့်သော အုပ်ချုပ်မှုအဆင့်များတွင် ထိခိုက်လွယ်မှု၏ အပြောင်းအလဲ များအား နားလည်သိရှိရန် ပိုမို အသေးစိတ်သော လေ့လာသုံးသပ်မှုများ ပြုလုပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။

ဤအစီရင်ခံစာသည် ၂၀၁၄ - ၂၀၁၆ ကာလအတွင်း အမျိုးသားအဆင့် ကိန်းဂဏန်းများ နှင့် သတင်းအချက်အလက်များအား ပြန်လည်သုံးသပ်မှုနှင့် သရုပ်ခွဲလေ့လာမှုများမှတစ်ဆင့် မြန်မာနိုင်ငံတဝှမ်း ထိခိုက်လွယ်မှုများကို မြို့နယ်အဆင့် ထည့်သွင်း စဉ်းစားထားသည်။ မြို့နယ်အလိုက် ထိခိုက်လွယ်မှုများကို ပိုမိုနားလည် သဘောပေါက်နိုင်ရန် ဤလေ့လာသုံးသပ်မှုအတွက် သီးသန့်ဖော်ထုတ်ထားသည့် ထိခိုက်လွယ်မှု အညွှန်း တစ်ခုအားအသုံးပြုလျက် ဘက်ပေါင်းစုံမှ နည်းလမ်းများဖြင့် ဆောင်ရွက်ထားသည်။ ဤအညွှန်းမှ ပြန်လည်သုံးသပ်မှု ကာလအတွင်း ပဋိပက္ခနှင့် အကြမ်းဖက်မှုများ၏ သက်ရောက်မှုများ နှင့် တွဲဖက်လျက် လူသားပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းများကိုထင်ဟပ်နိုင်ရန် အများပြည်သူမှ ရယူ အသုံးပြုနိုင်သော အချက်အလက်များကို အခြေခံထားသည်။ ထိုကဲ့သို့သော အညွှန်းများတွင် သီးခြားအညွှန်းကိန်းများအား ရွေးချယ်ထားရာ ကွဲပြားသောတိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုနှင့် ပထဝီဧရိယာများ တလျောက် သီးခြားအညွှန်းကိန်း တစ်ခုခု၏ ဆီလျော်မှုနှင့် မြို့နယ်အဆင့်တွင် အခြေခံသော မည်သည့်အညွှန်းမဆိုသည် မြို့နယ်အတွင်း ပြောင်းလဲမှုများကို မပြနိုင် ဆိုသော အချက်အပါအဝင် အကန့်အသတ်များ ရှိသည်။ ဤကဲ့သို့ဖြစ်ရာ ထိခိုက်လွယ်မှု အညွှန်းအား အလုံးစုံ သို့မဟုတ် ပြီးပြည့်စုံသော တိုင်းတာမှုတစ်ခုဟု မယူဆနိုင်သော်လည်း မြို့နယ်များအတွင်း ကွဲပြားမှုများ ထည့်သွင်း စဉ်းစားရန်အတွက် ညွှန်ပြသော နည်းလမ်းတစ်ခုကို ပေးပါသည်။

၂၀၁၄ခုနှစ် သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ယူမှုတွင် ကွာဟမှုများသည် အထူးသဖြင့် ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်းရှိသော အချို့မြို့နယ်များအတွက် ရလဒ်များအပေါ်တွင် အရေးပါသော ထည့်သွင်းစဉ်းစားမှု တစ်ခုဖြစ်ခဲ့သည်။ အချို့သောနေရာများ အထူးသဖြင့် လူဦးရေခန့်မှန်း ၁,၀၉၀,၀၀၀ အားစာရင်းမကောက်ခဲ့သော ရခိုင်ပြည်နယ်၊ ကချင်ပြည်နယ် (၉၇ ရွာမှ လူဦးရေ ၄၆,၆၀၀ ကို စာရင်းမကောက်ခဲ့) နှင့် ကရင်ပြည်နယ် (လူဦးရေ ၆၉,၇၅၃ အားစာရင်း မကောက်ခဲ့)အတွက် သန်းခေါင်စာရင်း အချက်အလက်အပြည့်အစုံအား မရရှိနိုင်ခဲ့ပါ။ ထိုစာရင်းမကောက်ခဲ့သော ဧရိယာများတွင် ထိခိုက်လွယ်မှုသည် ခန့်မှန်းထားသည်ထက် ပိုမိုမြင့်မားနိုင်သည်။ ဤအကန့်အသတ်များဖြင့်ပင် သန်းခေါင်စာရင်း မပါဝင်သော လူဦးရေအများဆုံး ဖြစ်သည့် ရခိုင်ပြည်နယ်သည် စူးစမ်းရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သော တစ်ဦးချင်းနှင့် စုပေါင်းညွှန်းကိန်းများအရ ထိခိုက်လွယ်မှုအများဆုံးသော နေရာများမှတစ်ခုအဖြစ် တစ်သမတ်တည်း ရှိနေခဲ့သည်။

လေ့လာသုံးသပ်မှုမှ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ထိခိုက်လွယ်မှုများအပေါ် လက်ရှိအမြင်များကို အတည်ပြုနိုင်ပြီး တစ်ခါတစ်ရံတွင် စိန်ခေါ်မှုများ ဖြစ်လာပါသည်။ နိုင်ငံတဝှမ်း ထိခိုက်လွယ်မှုများ၏ သီးခြားပုံစံများကို ဤအစီရင်ခံစာတွင် အမှတ်အသားပြုထားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် နိုင်ငံတဝှမ်းလုံး ထိခိုက်လွယ်မှု အချက်အလက်များနှင့် စီမံကိန်းများ၏ လက်ရှိအလေးပေးမှုကို ပြန်လည်သုံးသပ်ရန် အခွင့်အလမ်းတစ်ခုကို ပေးပြီး လူသားချင်းစာနာ ထောက်ထားမှုဆိုင်ရာနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုစီမံကိန်းနှင့် စီမံချက်ရေးဆွဲခြင်းများအကြား ဆက်စပ်မှုအပေါ် ပိုမိုခိုင်မာသော လေ့လာသုံးသပ်မှုတစ်ခုကို ပေးပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကနဦးကတည်းကရှိနေသော ထိခိုက်လွယ်သည့် လူဦးရေအပေါ် လေ့လာထားသော ပိုမိုရှင်းလင်းသည့် သုံးသပ်ချက်များသည် အရေးပေါ်တုံ့ပြန်မှုများတွင် ပိုမိုစောလျင်စွာပံ့ပိုးနိုင်ပြီး ပိုမို ကောင်းမွန်စွာ ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်နိုင်ပါမည်။ ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု အသေးစိတ် အချက်အလက်များ ကို ကောက်ယူရာတွင် အကူအညီ လိုအပ်နိုင်သည့် ဖြစ်နိုင်ချေရှိသူအပေါ် ပိုမိုနားလည်မှု ရှိစေသကဲ့သို့ ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်မည့် ပြန်လည်ထူထောင်ရာတွင်လည်း အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။

အဓိကလေ့လာတွေ့ရှိချက်များ

ရာသီဥတုအန္တရာယ်နှင့် ဘေးအန္တရာယ်စီမံခန့်ခွဲမှု - မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းအသားတင် ထုတ်လုပ်မှုတန်ဖိုး (GDP) ၃% သည် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များကြောင့် နှစ်စဉ်ဆုံးရှုံးလျက်ရှိသောကြောင့် ကုလသမဂ္ဂ အစီရင်ခံစာတစ်ခုမှ မြန်မာနိုင်ငံအား ရာသီဥတုဖြစ်စဉ် ပြင်းထန်လွန်မှုများကြောင့် ထိခိုက်အလွယ်ဆုံး ၃ နိုင်ငံတွင် ထည့်သွင်းထားသည်။ ထိုဖြစ်စဉ်များ၏ လူမှုစီးပွားရေး သက်ရောက်မှုများသည် ထိခိုက်လွယ်မှု အများဆုံး ဖြစ်စေတတ်ပါသည်။ ဧရာဝတီ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသသည် နိုင်ငံ၏လူဦးရေ အထူထပ်ဆုံးသော ဒေသတစ်ခုဖြစ်ပြီး ရာသီဥတု အပြောင်းအလဲနှင့် အခြားရောယှက်နေသော အကြောင်းရင်းများ စုစည်းမှုကြောင့် ထိခိုက်လွယ်သည်။ အလယ်ပိုင်း မိုးနည်းဒေသတွင် ဆင်းရဲချို့တဲ့မှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာ မလုံလောက်မှုများ အကြောင်းအရင်းဖြစ်သော ရေအရင်းအမြစ် ပြောင်းလဲမှုအား စီမံခန့်ခွဲနိုင်စွမ်းမရှိခြင်း ကြောင့် ထိုဒေသသည် ထိခိုက်လွယ်ပါသည်။

ပဋိပက္ခ - ဤလေ့လာမှုတွင် ပဋိပက္ခများ ခံစားရသည့် ဒေသများအဖြစ် ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားဆဲဒေသများ၊ နေရပ်စွန့်ခွာသွားသောဒေသများနှင့် ၂၀၁၅-၂၀၁၆ ကာလအတွင်း ဖြစ်ပွားသော အဓိကရုဏ်းများ သို့မဟုတ် ဆန္ဒပြမှုများကို ကြုံတွေ့ရသည့် ဒေသများအား ထည့်သွင်းစဉ်းစားသည်။ ထိခိုက်လွယ်မှု အတိုင်းအတာသည် ထိုကာလအတွင်း ပဋိပက္ခများအား တိုက်ရိုက်ခံစားရသည့် မြို့နယ် ၆၈ မြို့နယ်အတွင်း လူနေမှု အဆင့် အတန်း အားဖြင့် သိသာစွာပြောင်းလဲမှုရှိပြီး ယေဘုယျအားဖြင့် ပဋိပက္ခမဖြစ်ပွားသည့် ဒေသများထက် ၂၃% လျော့နည်းသည်။ ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားသည့်ဒေသရှိ လူမှုဘဝ သက်ရောက်မှုများသည် ကျောင်းနေခွင့် ရရှိမှုပေါ်တွင် များစွာသက်ရောက်နေပြီး ထိုကာလအတွင်း ပဋိပက္ခသက်ရောက်ခံစားရသည့် မြို့နယ်များ တွင် ကျောင်းလုံးဝမတက်ခဲ့သူများ သို့မဟုတ် အတန်းပညာ မတတ်မြောက်သူများ၏ ပျမ်းမျှအရေအတွက် သည် ပဋိပက္ခ ထိခိုက်ခံစားရခြင်း မရှိသည့် မြို့နယ်များထက် နှစ်ဆရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

အဖွဲ့အစည်းပိုင်းဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည် - ၂၀၁၁ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးများမှစ၍ ပြည်ထောင်စု ရသုံးမှန်းခြေ ငွေစာရင်း (Budget) ကို စစ်ရေးဆိုင်ရာသုံးစွဲမှုများနည်းတူ လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရေး၊ စွမ်းအင်ရှာဖွေဖော် ထုတ်ခြင်း နှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံ လိုအပ်ချက်များပေါ်တွင် များစွာ သုံးစွဲခဲ့သည်။ ဗဟို ချုပ်ကိုင်ကိုင်မှု လျော့ချရေးသည် တဖြည်းဖြည်း တိုးတက်လာသော်လည်း တိုင်းဒေသကြီး နှင့် ပြည်နယ်များ အတွက် ဘဏ္ဍာရေး သတ်မှတ်ချက်သည် ၈% တွင် ဆက်လက်နိမ့်ကျလျက်ရှိသည်။ တစ်ဦးချင်း အလိုက် သုံးစွဲမှုမှာ ၂၀၁၆ တွင် အမေရိကန် ဒေါ်လာ ၃၅.၆၀ ဖြင့် ဆက်လက်နိမ့်ကျနေသော်လည်း ကျန်းမာရေးနှင့် ပညာရေးအတွက် ဘဏ္ဍာရေးသတ်မှတ်ချက်သည် ၂၀၁၁/၁၂ မှစ၍ သိသာစွာ တိုးမြှင့်ထားသည်။ လူမှုဝန်ထမ်း၊ ကယ်ဆယ်ရေးနှင့် ပြန်လည်နေရာချထားရေး ဝန်ကြီးဌာန အတွက် ဘဏ္ဍာရေးသတ်မှတ်ချက် သည် လွန်စွာနည်းပါးပြီး များစွာမပြောင်းလဲဘဲ ပြည်တွင်းအသားတင် ထုတ်လုပ်မှု တန်ဖိုး၏ ၀.၀၃% တွင် တန်နေသည်။

မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ခြားနားချက်များ - မြို့ပြနှင့် ကျေးလက်ဒေသများတွင် နေထိုင်သူများအကြား လူနေမှုအခြေအနေများနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ လွတ်လပ်ခွင့်များတွင် ထင်ရှားသော ကွာဟချက်များ ကိုတွေ့ရသည်။ ကျေးလက်ဒေသရှိ ကျေးရွာများ၏ ၇၂% သည် လျှပ်စစ်မီး မရရှိဘဲ ကျေးလက် နေ ပြည်သူများတွင် သန့်ရှင်းသော သောက်ရေနှင့် ရေဆိုးနုတ်စနစ်များ လက်လှမ်းမီ အသုံးပြုနိုင်ခွင့်များ သိသာစွာနည်းပါးနေသည်။ ပညာရေးဆိုင်ရာ ရလဒ်များမှာ သိသာထင်ရှားစွာ ပြောင်းလဲမှုရှိပြီး

ကျေးလက်ဒေသများတွင် အထက်တန်းကျောင်း တက်ရောက်နိုင်မှုနှုန်းသည် မြို့ပြ ဒေသများ၏ တစ်ဝက်သာ ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ကျေးလက်ဒေသများအား နိုင်ငံတဝှမ်းတွင် တူညီသော အခြေအနေ ရှိသည်ဟုယူဆ၍မရဘဲ မြို့ပြဒေသများသည်လည်း တူညီသောနည်းလမ်းများ လိုအပ်သည်ဟု ယူဆ၍ မရနိုင်ပါ။

အကူအညီနှင့် အရပ်ဘက်လူမှုအဖွဲ့အစည်း - ၂၀၁၆ ခုနှစ်ကို နိုင်ငံတကာ၊ နိုင်ငံပေါင်းစုံနှင့် နှစ်နိုင်ငံအကြား အကူအညီ အားလုံးပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၇.၄၄ သန်း အကူအညီပေးမည်ဟု ကတိကဝတ် ရရှိသော နှစ်အဖြစ်မြင်တွေ့ခဲ့ရပြီး ၎င်းတို့ထဲမှ ၂၄% ကို ထိုကာလအတွင်း ထောက်ပံ့ပေးခဲ့သည်။ ထောက်ပံ့မှုများ၏ ၄၄% အား ထောက်ပံ့ရေး အေဂျင်စီများနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများမှ တဆင့်ရောက်ရှိခဲ့ပြီး အနည်းဆုံး ၃၃% သည် အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများသို့ တိုက်ရိုက်ရောက်ရှိခဲ့သည်။ ထောက်ပံ့ရေး အေဂျင်စီများမှ တဆင့် ရောက်လာသော ODA များသည် ကျန်းမာရေးနှင့် အာဟာရ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် အကာအကွယ်ပေးရေး ကဏ္ဍများတွင်များစွာသက်ရောက်မှု ရှိသည်။ ဤလေ့လာသုံးသပ်မှုအရ ထိခိုက်လွယ်သော လူဦးရေ၏ ၁၄% ခန့်ရှိ သော မြို့နယ် ၂၅ မြို့နယ်တွင် အရပ်ဘက် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများမှ အစီရင်ခံခဲ့သည့် ဆောင်ရွက်ချက် သုံးပုံတစ်ပုံခန့်ကို အလေးပေး ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

အမိုးအကာနှင့် အိုးအိမ် - အိုးအိမ်အရည်အသွေးသည် ထိခိုက်လွယ်မှု ဖော်ပြရာတွင် အရေးပါသော ညွှန်ပြချက်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အိမ်ထောင်စု အားလုံး၏ သုံးပုံတစ်ပုံသည် ဝါး သို့မဟုတ် မြေသားကြမ်းခင်းများ အသုံးပြုဆဲဖြစ်ပြီး ၃၆% သည် ဓနိ သို့မဟုတ် ဝါးအမိုး အောက်တွင် နေထိုင်ကြရသည်။ ရခိုင် နှင့် ဧရာဝတီ ဒေသများသည် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်း သို့မဟုတ် ပြင်းထန် သောကြီးမားမှုဒဏ်အား ကြုံကြံ့မခံနိုင်သော အရည်အသွေးနိမ့် အမိုးနှင့်အကာပစ္စည်းများ အသုံးပြုမှု အများဆုံးဖြစ်သည်။ မြေသားနှင့် ဝါး ကြမ်းခင်း အသုံးပြုသည့် အိမ်ထောင်စု အရေအတွက် အများဆုံးရှိသည့် မြို့နယ်များမှာ ရခိုင်မြောက်ပိုင်း (စာရင်းကောက်ခံမှုလျော့) နှင့် စိုက်ပျိုးရေး အဓိကလုပ်ကိုင်သည့် ဒေသများဖြစ်သော မကွေး၊ မန္တလေးနှင့် စစ်ကိုင်းတိုင်းဒေသကြီး တို့တွင်တည်ရှိသည်။

ရေအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် ရေဆိုးနုတ်စနစ် - ၂၀၁၄ သန်းခေါင်စာရင်းအရ နိုင်ငံတဝှမ်းအိမ်ထောင်စု များအားလုံး၏ ၂၆% သည် အန္တရာယ်ကင်းသော ရေဆိုးနုတ်စနစ် ကင်းမဲ့နေကာ ၃၁% သည် သန့်ရှင်းကောင်းမွန်သည့် သောက်သုံးရေရရှိမှု မရှိဟု ဖော်ပြထားသည်။ ရခိုင်ဒေသသည် အန္တရာယ် ကင်းသော ရေဆိုးနုတ်စနစ်အဆင့်တွင် သိသာထင်ရှားစွာ အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ကာ ဧရာဝတီ၊ ပဲခူး၊ ရခိုင်နှင့် ရန်ကုန်တိုင်းဒေသများသည် ပိုမိုကောင်းမွန်သောရေအရင်းအမြစ်ရရှိမှု အနည်းဆုံးဖြစ်သည်။ မသန့်ရှင်း သော ရေနှင့် ရေဆိုးနုတ်စနစ် ရှိသောဒေသများသည် နေရာထိုင်ခင်း နွမ်းပါးသည့် ဒေသများနှင့် အဓိကအားဖြင့် တစ်နေရာတည်း ဖြစ်နေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

ကျန်းမာရေးနှင့်အာဟာရ - မြန်မာနိုင်ငံ၏ သေဆုံးမှုနှုန်းသည် ကောင်းမွန်သော ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်မှု များဖြင့် ကြိုတင်ကာကွယ်ကုသ၍ ရနိုင်သော ကူးစက်ရောဂါများနှင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှုများကြောင့် အများဆုံး ဖြစ်ပါသည်။ မိခင်နှင့်ကလေး စောင့်ရှောက်မှုများကို ပိုမိုတိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ခြင်းအပြင် အသုံးစရိတ် ပိုမိုသုံးစွဲခြင်း ပြုလုပ်သော်လည်း ကိုယ်ဝန်ဆောင်နှင့် ကလေးမွေးဖွားမှု ဆိုင်ရာ အကြောင်းအရာများသည် သေဆုံးနှုန်းနှင့် ရောဂါဖြစ်ပွားနှုန်း တို့၏ အဓိကအကြောင်းရင်းများ

ဖြစ်နေဆဲ ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ မိခင်သေဆုံးနှုန်းနှင့် ၅ နှစ်အောက်ကလေး သေဆုံးနှုန်းများသည် အာဆီယံပျမ်းမျှနှုန်း၏ နှစ်ဆထက်ကျော်ပြီးမွေးကင်းစ ကလေးသေဆုံးမှုနှုန်းသည် အာဆီယံပျမ်းမျှနှုန်း၏ ၂.၆ ဆ ရှိသည်။ ကျယ်ပြန့်သော ပထဝီဆိုင်ရာအနေအထား၊ တိုင်းရင်းသား လူမျိုးအလိုက်နှင့် လူမှုစီးပွားရေး ဆိုင်ရာ ကွာဟမှုများရှိသည်။ မွေးကင်းစ ကလေးသေဆုံးနှုန်းသည် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီး၊ လပွတ္တာခရိုင်နှင့် ချင်းပြည်နယ်၊ မင်းတပ်ခရိုင် တို့တွင်အမြင့်ဆုံးဖြစ်ပြီး မကွေး၊ စစ်ကိုင်းနှင့် တနင်္သာရီဒေသများတွင် မွေးဖွားပြီး အစောပိုင်း နှစ်များအတွင်း ကလေးသေဆုံးနှုန်းသည် သိသာစွာ မြင့်မားပါသည်။ ကျေးလက်ရှိ ကလေးသူငယ်များသည် (၃၂% ကြီးထွားနှုန်းတန်) မြို့ပြရှိ ကလေးသူငယ်များ (၂၀% ကြီးထွားနှုန်းတန်) ထက် ပြင်းထန်စွာ အာဟာရချို့တဲ့မှုကို ခံစားရမှု ရှိနိုင်သည်။ သို့သော် လေ့လာသုံးသပ်မှုတွင် ကျန်းမာရေးနှင့် အာဟာရဆိုင်ရာ အချက်အလက်များသည် မြို့နယ်နှင့် အောက်ခြေအဆင့်တွင် အများပြည်သူ ကြည့်ရှုရယူနိုင်သော သတင်းအချက်အလက်များ မရှိခြင်းကြောင့် အကန့်အသတ် ရှိနေသေးသည်။

ပညာရေး - အသက် ၁၅ နှစ်အထက် လူဦးရေ၏ ၈၉.၅% သည် စာတတ်မြောက်သူများဖြစ်သော်လည်း အသက်၊ ကျား/မ နှင့် ပထဝီဆိုင်ရာ တည်နေရာအလိုက် ကွာဟမှုများရှိသည်။ စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းသည် ကျေးလက်ဒေသများတွင် မြို့ပြဒေသများထက်နိမ့်ကျပြီး ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အတွင်း သိသာစွာ ပြောင်းလဲမှုရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကလေးသူငယ်များ အားလုံး၏ ထက်ဝက်ထက် ပိုသော အရေအတွက်သည် ကျောင်းလုံးဝမတက်ဘူးသည့် မြို့နယ်ပေါင်းမှာ ၁၉ မြို့နယ်ဖြစ်ပြီး ထိုမြို့နယ်များ အနက်မှ ၁၈ မြို့နယ်ပါဝင်နေသော ရှမ်းပြည်နယ်၏ စာတတ်မြောက်မှုနှုန်းသည် သိသာစွာ နိမ့်ကျ နေသည်။ မိုင်းခတ်မြို့နယ်သည် အထူးသိသာပြီး ၈၅% သော ကလေးသူငယ်များသည် ကျောင်းလုံးဝ မတက်ဘူးကြပေ။ ပညာရေးသင်ခွင့် မရရှိသူ အရေအတွက် များသော အခြားမြို့နယ်များမှာ ကရင်၊ မကွေးနှင့် ရခိုင်ဒေသများတွင်ရှိသည်။ ကျေးလက်မိသားစုများ၊ ဆင်းရဲသော သို့မဟုတ် အခြားအခွင့်အလမ်း မရှိသည့်အုပ်စုများမှ ကလေးသူငယ်များသည် မူလတန်း မှ အထက်တန်းသို့ ပြောင်းရွှေ့ပညာသင်ယူမှု သို့မဟုတ် ၎င်းတို့၏ အထက်တန်းပညာရေးကို ပြီးဆုံးသည်အထိ သင်ယူနိုင်ခြေ နည်းပါသည်။

အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းများ - မြန်မာနိုင်ငံရှိ တစ်နေ့အနိမ့်ဆုံး လုပ်အားခသည် အလွန် နိမ့်ကျလျက်ရှိပြီး ထက်ဝက်ကျော်သော လူဦးရေမှာ စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်းများတွင် ပြည်ထောင်စုပျမ်းမျှလစာ၏ ၁၈% ထက်နည်းသော ပျမ်းမျှဝင်ငွေဖြင့် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိသည်။ အမျိုးသားများသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အမျိုးသမီးများထက် လခပိုရပြီး အမျိုးသားနေ့စား အလုပ်သမားများ သည် အမျိုးသမီးနေ့စား အလုပ်သမားများထက် ၄၇% ပိုမိုရရှိသည်။ စိုက်ပျိုးရေး လုပ်ကိုင်သော အိမ်ထောင်ဦးစီးများသည် ကဏ္ဍများအားလုံးတွင် ဝင်ငွေအနည်းဆုံးဖြစ်ပြီး ကျေးလက် အိမ်ထောင်စု များသည် မြို့ပြနေအိမ်ထောင်စုများထက် ကြွေးမြီတင်ရှိမှု နှစ်ဆရှိနိုင်သည်။ ရခိုင်၊ ချင်းနှင့် မကွေးဒေသများ ၏ ကျေးလက်ဒေသများရှိ အိမ်ထောင်စုများသည် ၎င်းတို့လစဉ်ဝင်ငွေ၏ ၇၀% ခန့်ကို စားသုံးစရိတ် အပေါ်တွင် သုံးစွဲကြရသည်။ စားသုံးစရိတ်သည် အိမ်ထောင်စု၏ သုံးစွဲမှုအပေါ် ကြီးစိုးနေပြီး ပိုမိုပြည့်စုံသော မြို့ပြဒေသများတွင်ပင် စားနပ်ရိက္ခာ အပေါ်အိမ်ထောင်စု၏ ဝင်ငွေကို ၅၅% ထက်လျော့ပြီး သုံးနိုင်သောဒေသများ မရှိပါ။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှု - ၅၄% သော လုပ်သားအင်အားသည် စိုက်ပျိုးရေး၊ သစ်တောနှင့် ငါးလုပ်ငန်း များတွင်လုပ်ကိုင်နေကြသည်။ သို့သော် မြန်မာနိုင်ငံသည် အာဆီယံဒေသအတွင်းတွင်

စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ အမြတ်အနည်းဆုံး နှင့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်အားခမှာ အနိမ့်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ထိုထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည် နိမ့်ကျမှုအတွက် အကြောင်းရင်းမှာ လယ်ယာလုပ်ငန်းတွင် စက်အစားထိုး အသုံးပြုမှုနှုန်း နိမ့်ကျခြင်း၊ ပိုးသတ်ဆေးနှင့် မြေဩဇာများ အသုံးပြုမှုနည်းခြင်းနှင့် ကာယလုပ်အား အပေါ်ကြီးမားစွာ မှီခိုခြင်းများ ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ အဓိကသီးနှံများအားလုံး၏ရေအများဆုံး အသုံးပြုရသော စပါးသည် နယ်ပယ်များစွာ၏ ရေအရင်းအမြစ်များအပေါ် သိသာထင်ရှားသော ကုန်ခမ်းမှုကိုဖြစ်စေပြီး တစ်ပိုင်တစ်နိုင် လယ်သမားများအတွက် အမြတ်ရနိုင်စွမ်း နည်းပါးနိုင်သည်။ စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်းမှ ဝင်ငွေတခုတည်းဖြင့် တစ်ပိုင်တစ်နိုင် လယ်သမားများအား ဆင်းရဲချို့တဲ့မှုမှ လွတ်မြောက်ရန် မလုံလောက်ပါ။ ကျယ်ပြန့်ပြီး တိုးတက်ကောင်းမွန်သည့် စိုက်ပျိုးရေးလုပ်ငန်း တိုးချဲ့ခြင်းများသည် ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံ နှင့်ဆိုင်သော ပြောင်းလဲမှုများအတွက် အဓိကသော့ချက် ဖြစ်သည်။

ထိခိုက်လွယ်မှု အဆင့်များ

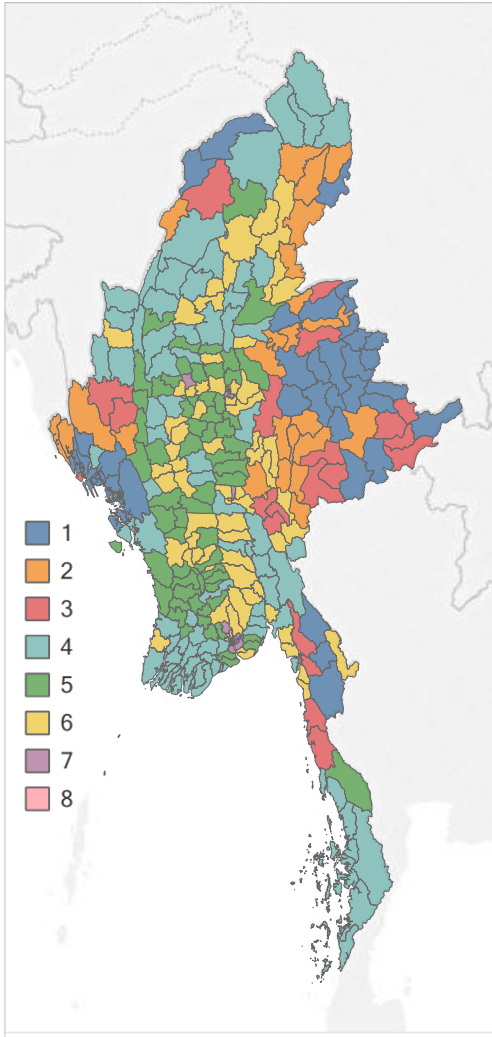
ဤလေ့လာဆန်းစစ်ချက်တွင် ဖော်ထုတ်ထားသည့် ထိခိုက်လွယ်မှု အညွှန်းကိန်းကို အခြေခံပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ ခန့်မှန်း လူ ၂၂.၇ သန်း သို့မဟုတ် လူဦးရေ၏ ၄၄% တွင် လူသားဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နှင့်/သို့မဟုတ် ဖြစ်ပွားဆဲ ပဋိပက္ခ / အကြမ်းဖက်မှုများနှင့် ဆက်စပ်သော ထိခိုက်လွယ်မှု ပုံသဏ္ဍာန်တချို့ ဖြစ်ပေါ် တည်ရှိနေသည်ကို တွေ့ရသည်။ ထိုသူများတွင် ကြုံ့ခိုင်မှုမရှိသော နေအိမ်၊ ပညာသင်ကြားမှုမရရှိခြင်း၊ ပညာရေး အောင်မြင်မှုချို့တဲ့ခြင်း၊ အန္တရာယ်ကင်းသော ရေဆိုးနုတ်စနစ် မရှိခြင်း၊ ကောင်းမွန်သော သောက်ရေရရှိမှု မရှိခြင်းနှင့် ပဋိပက္ခများကို တိုက်ရိုက်သက်ရောက် ခံစားရမှုများစသော အခြေအနေတစ်ခု (သို့မဟုတ်) တစ်ခုထက်ပိုသော ပေါင်းစပ်မှုများကို တွေ့ကြုံနေရသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်းဒေသကြီးသည် အရွယ်အစားနှင့် ထိခိုက်လွယ်မှုများတွင် အခြားပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် ထိခိုက်လွယ်သော လူဦးရေ အများဆုံးရှိသော ဒေသများဖြစ်ပါသည်။ ရန်ကုန်တိုင်းနှင့် ရှမ်းပြည်နယ်သည် ထိခိုက်လွယ်မှု (ထိခိုက်လွယ်သူများ၏ အရေအတွက်နှင့် ထိခိုက်လွယ်မှု အဆင့်အားဖြင့်) တွင် မြို့နယ်အလိုက် ပြောင်းလဲမှု အများဆုံးဖြစ်ပြီး ၎င်းတို့၏နောက်တွင် မန္တလေး၊ ချင်းနှင့် ရခိုင်တို့ဖြစ်သည်။ ထိုမြို့နယ်များတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုများနှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်းများ အားဆွဲဆောင်ရန် လိုအပ်သော လူဦးရေ သိပ်သည်းမှု မရှိခြင်းကြောင့် ထိခိုက်လွယ်မှု အများဆုံးသော ဧရိယာများ၏ ချို့တဲ့သော လူနေမှုအခြေအနေသည် ဆက်လက်ဖြစ်ပေါ်နေမည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။

မြို့နယ်အမျိုးအစားများ

ဤလေ့လာဆန်းစစ်ချက်တွင် အသုံးပြုခဲ့သော ထိခိုက်လွယ်မှု အညွှန်းကိန်းမှ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ထိခိုက်လွယ်သော လူဦးရေ၏ မတူကွဲပြားမှုနှင့် ဖြန့်ကျက်မှုများအား ပိုမိုသဘောပေါက် နားလည် စေပါသည်။ ထိုထိခိုက်လွယ်မှု အညွှန်းကိုအသုံးပြု၍ မြန်မာနိုင်ငံရှိ မြို့နယ် ၃၃၀ အား နိုင်ငံ၏ ကွဲပြားသော နေရာဒေသများမှ မြို့နယ်များအကြား တူညီမှုအချို့နှင့် ပြည်နယ်နှင့် တိုင်းဒေသကြီးများ အကြား ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသော ကြီးမားသည့် ကွာခြားချက်များအား ဖော်ပြလျက် ၎င်းတို့၏တူညီသော ဝိသေသ များနှင့် ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာ လိုအပ်ချက်များ အပေါ်အခြေခံပြီး အဓိကအမျိုးအစား ၈ ခုအဖြစ် စုစည်းခဲ့သည်။ ရလဒ်မှာ မူဝါဒနှင့် စီမံကိန်းများ ရေးဆွဲရာတွင် ထိခိုက်လွယ်မှု အများဆုံးသောသူများအား နည်းစနစ်ကျစွာ

ထည့်သွင်းစဉ်းစားနိုင်ရန် ရှုထောင့်အမြင်တစ်ခုအား ရရှိစေခဲ့သည်။ အစီရင်ခံစာမှ ထိခိုက်လွယ်မှု အပေါ် မိမိတို့ ပိုမို သဘောပေါက် နားလည်စေရန် မြို့နယ်အဆင့်နှင့် ထိုထက်နိမ့်သော အဆင့်များအထိ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာထားသော အချက်အလက်များအား မျှဝေခြင်းနှင့် အရေးပါမှုကိုလည်း မီးမောင်းထိုးပြ ထားပါသည်။

Type 1: ဖွံ့ဖြိုးမှုဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်များနှင့်/ သို့မဟုတ် ပဋိပက္ခ ဖြစ်စေသည့် အကြောင်းအရင်းများအရ အလွန်ကွာဟမှုများသော ဒေသများ

Type 2: လူသားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု နိမ့်ကျခြင်းနှင့်အတူ ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံစားရသည့် ဒေသများ

Type 3: ပဋိပက္ခ ဒဏ်ခံစားရသည့် နေရာများရှိ အချက်အချာဒေသများ

Type 4: အခြေခံဝန်ဆောင်မှုများနှင့် အခြေခံ အအောက်အညီများရရှိရန် အခွင့်အလမ်း နည်းပါးသောဒေသများ

Type 5: တစ်ဦးချင်းအလိုက် အမြတ်အများဆုံးရရှိသည့် စိုက်ပျိုးရေး မြို့နယ်များ

Type 6: ဆင့်ပွားမြို့တော်များနှင့်မြို့များရှိသည့် စိုက်ပျိုးရေးနေရာများ

Type 7: ဧရိယာတိုးတက် ဖြစ်ပေါ်လာသာ မြို့ပြပတ်လည်နှင့်မြို့ပြဧရိယာများ

Type 8: ချမ်းသာကြွယ်ဝပြီး၊ လူဦးရေထူထပ်သည့် ဗဟိုမြို့တော်များ

¹ လူဦးရေအရေအတွက်မှအပ မြို့နယ်တန်ဖိုးများသည် သန်းခေါင်စာရင်း ကောက်ခံခဲ့သောလူဦးရေအပေါ်တွင် အခြေခံပြီး စာရင်းမကောက်ခံခဲ့သော အုပ်စုများအား အပြည့်အဝမထင်ဟပ်နိုင်ပါ။

MIMU

Myanmar Information
Management Unit

Humanitarian Assistance and Resilience Programme Facility

Myanmar Information Management Unit (MIMU)

No. 5, Kanbawza Street,
Bahan Township, Yangon, Myanmar
www.themimu.info

Humanitarian Assistance and Resilience Programme Facility (HARP-F)

No. 70, Ha-1, Ngwe Wyut Hmone Street, Golden Valley (1),
Bahan Township, Yangon, Myanmar
www.harpfacility.com

